אני רחיתי לה ר"ש שאכל. תימה לר"י דתמר בירושלמי* ר"ש חזא לההוא גברא מלקט ספיחי כרוב בשביעית ל"ל מאי הא ל"ל ולאו לא הוא דשרית ל"ל ולאו חברתי פליגי עלי קרי עליה פורק גדר שכבו נחש וכן הוא ליה והשתא כיון שבטלמו היה אוכל למה היה כועס על אחרים שהיו אוכלין וסומכין על הוראתו וי"ל דמ"מ לא היה רוצה שעמי הארץ יסמכו עליו כל זמן שלא פסקו הלכה כמותו:

כל הספיחים אסורין חוץ מספיחי כרוב. פי' רש"י דלאחר ביעור מיירי ואין ביעור וזהו בכרוב לפי שאין השורש כלה בארץ ולא קרינן ביה כלה לחיה מן השדה וקשה לר"י ז"ל דאמאי איצטריך קרא דלא נאסוף תיפוף ליה דכתיב ולבהמתך ועוד מאי שנא דלא מפיק אלא ספיחי כרוב ה"ל למעוטי כל הני דפ"ז דשביעית (משנה ב) דתנן עיקר הלוף (ג) השומה *וכרבינה אין להן ביעור ועוד מאי שנא דרבנן גזרי הכא ספיחי כרוב אמו שאר ספיחים וכבל הנהו דהתם לא גזרי ועוד הקשה ריב"ל דלעיל קתני וכנסתי לגינה אחריו ונמל ספיחי כרוב ואכל משמע שהנאן מן הקרקע והי' מהן הרבה מחוברין וא"כ לאיירי קודם ביעור ועוד הקשה ר"ם דאמרינן בפ"ק דמנחות (דף ה:) (ג) מה למנחת העומר שכן מתיר חדש בשביעית ספיחים כר"ע דאמר ספיחי אסורים ובפסח של שביעית היא קודם ביעור שאו תבואה אינה כלה בשדה ואדרבה היא במילואה וביעור לא היה אלא בשמינית כשהיא כלה ואיך מן השדה ועוד דקאמר ותרוייהו אליבא דר"ע (ד) ורבנן נמי לא פליגי אדרשה דכלה לחיה בשדה ומודו רבנן דספיחים אסורים אחר ביעור דבסיפרי קאמר אמילתא דרבנן דפליגי אדר' עקיבא אמרת לנו לא תזרעו ומה שאנו אוספים אין מכניסו לקיום פי' שאסור אחר ביעור אמרת לנו בערו מה אנו אוכלין מן הביעור ואיך לכך נראה לר"ת דבשביעית קודם ביעור מיירי כדמשמע קרא דלא נאסוף דמיירי דכתיב ביה מה נאכל בשנה השביעית ודרשי ר"ע מהאי קרא דספיחים אסורים בשביעית ורבנן פליגי עליה ודרשי לא נאסוף להכניסו לקיום ולא אסרי אלא אחר ביעור ור"ש ורבנן פליגי הכא אליבא דר"ע ומתיר ר"ש ספיחי כרוב דלא אסרה תורה אלא ספיחים דומיא דזריעה דכתיב הן לא נזרע אבל ספיחי כרוב דמו לאילן דכתמר (כתובות קיא:) כרוב הניח לנו אבא והיינו עולים (ה) בו בסולם ולא נזרעו אחר ספיחים ורבנן גזרי ודוקא אליבא דר"ע דאיסור ספיחים מדאורייתא פליגי אבל לרבנן דפליגי עליה דר"ע ומכרי איסור ספיחים דרבנן ליכא למיגזר (ו) הקשה רבינו נסים גאון דאיפכא שמעינן להו במסכת שביעית בפ"ט (משנה ח) דקתני התם ר"ש אומר כל הספיחים מותרין חוץ מספיחי כרוב שאין כיוצא בהן בירקות השדה ומודים חכמים שאם נזרעו מיירי כדמשמע קרא דלא נאסוף דכתיב ביה מה נאכל בשנה השביעית ודרשי ר"ע דספיחים אסורים בשביעית ורבנן פליגי עליה ודרשי לא נאסוף לאיסור אלא אחר ביעור ומיירי דהתם מיירי בספיחים שגדלו בשמיטה ונכנסו בשביעית ונשתהו עד לאחר הביעור ולכך אחר ספיחים שרו דלא אתו לאיחלופי בהנהו שגדלו בשביעית דשל ערב שביעית גדולים ושל שביעית קטנים אבל של כרוב שגדלים בזמן מועט אין היכר בין הגדל בערב שביעית לגדל בשביעית וכן איתא בירושלמי א"ר יאנקי כל ירק אתה יכול לעמוד עליו בין חדש וכין ישן ברם הכא פי' ספיחי כרוב אלא יש לך ויביא מן האיסור ויאמר מן האיסור ויאמר שמעתא בע"א ופי' הכא בספיחים של שביעית שילאו למולאי שביעית דאסורין מדרבנן עד כדי שיעבוד כיולא בהן וסבר ר"ש ספיחים אסורין במולאי שביעית דכשירלו אותם גדולים יסברו שלקטן בשביעית אבל ספיחי כרוב אין בירק השדה לא גזרו בהן אלו אחר ספיחים דכשירלו אותם גדולים לא יסברו שלקטן בשביעית דדרכם לגדל הרבה בזמן מועט וכשאכל ר"ש בן [רבי] יוסי בן לקוניא ספיחי כרוב במולאי שביעית הוא דאכל כר"ש בן יוחי (ז) ולא משמע הכי ורבנן גזרי היתירא אלו אסורא ונגמרא דדמאי בפרק שני גרס לענין ספיחים מר"ה ועד תנוכה אסור ספיחים ומחנוכה ועד ר"ה היתר ספיחים ותניא בתוספתא בפ"ה בגליס שילאו משביעית למולאי שביעית אם עשו כיולא בהן מותרין ואם לאו אסורין ותרוייהו אליבא דר"ע דאסר ספיחים מדאורייתא בשביעית אבל לרבנן דפליגי עליה ליכא למיגזר ומה שפי' רבינו נסים דמה שגדל בשמיטה ונכנסה לשביעית היכא דליכא למיטעי שמא פטור מן המעשר ומן הביעור והשתא ביעור לא הוי אלא בזמן שספירות כלים ואפ"ה קאמר פטור מן הביעור ואע"ג דליכא למיטעי ולמימר שזה האחרון גדל בשביעית וי"ל דהתם מיירי מדאורייתא א"נ כשלקטן בתחילתה של שביעית דליכא למיטעי מיהו הא קשיא לר"י דבשמעתא משמע לכ"ע דירקות הגדלין בשביעית אסורין באכילה ובמסכת שביעית משמע דשרו דתנן (פ"ט מ"ד) האומר לפועל היזך דינר זה ולקח לי בו ירק היום ובפרק בתרא דע"ז (דף סב.) מייתי לה ותירץ ר"י דבשל ערב שביעית מיירי ומה שיש בהן דין שביעית לענין סחורה ושאר דינים לפי שנלקטו בשביעית דבירק אחרונין בתר לקיטה:

בגון אלא דידענא בקביעא דירחא. ולא בסוד העיבור קאמר דהא כני בכל הקיבוץ בעיבורא דירחא כדאמרינן בריש בילה (דף ד:) ועבדי תרי יומי אלא מפרש ר"ת שהיה במקום שנלוחי בית דין מגיעין ושם אין עושין אלא יום אחד והייט בקביעא דירחא שהיה יודע מתי נקבע החודש דהתם ליכא למיגזר שמא יעשה מלאכה ביי"ט שנומעין קידוש החודש*:

בייאוב

וגמל ספיחי כרוב. בשביעית לאחר זמן הביעור: **כדי.** רחוי: **בפני פסול.** בפני אחה יכול לסמוך עלי הואיל ורחיתי אח ר"ש שאכל והייט פלוגתא דידיה דלעיל אמר לא תאכל אפי' בפני אחר קאמר דאע"ג דלאו בר סמכא הוא ואלו מגמריה ומסברייה תורה אור קא שרי ליה סמכינן עליה מיהא בפניו משום דחזיא לגברא רבה דאכיל: **כל הספיחין אסורין.** בשביעית מזמן הביעור ואילך: **חוץ מספיחי כרוב.** עלין היולאין מקלח הכרוב: **שאין יוצאין כהן בירק שבדה.** מגדרשין הן גדילין והרי הן כאילן שמוסיף ענפים על ענפים ולאו בכלל שאר ספיחים ניהו וכל שאר ספיחים מזרע הנחבבו וטופל לארץ הוא אבל ספיחי כרוב אינו כן אלא עליו גדילין בענפים ולא אסר' תורה אלא ספיחים מעין זריעה דכתיב הן לא נזרע וגו' כך שמעתי וקשיא לי מדא דכי האי גוונא לא קרי ספיחים אלא הגדילים מזרע הנחבבו וטופל לארץ קודם לקיטה ועוד אילנות בשביעית מי לא נהגא בהן נמי קדושה דגרלה בעיני דטעמא משום דכרוב אינו כלה לחיה כל יומיה החורף וגימגוס: **מ"ר פקיבא.** למה נאמר "ולא נאסוף" מאחר שאין אלו זורעין מה יאספו לימד על הספיחים שאסורין הא"ר הן לא נזרע, והגדילין מאיליהן לא נאסוף: **גזרינן ספיחי כרוב אמו ספיחין דעלמא** דאע"ג דאין ביעור לכרוב דהא מתקיים כל (נקמן נה. נרכות יח:) דלא לימא טעמא משום דאין בספיחי' איסור שביעית ואמו למיסרי שאר ספיחים: **פריסא.** "ולא יצנה" דמתני' אריסא קאי ההולך ממקום שעושין למקום שאין עושין: **רבא אמר לעולם אסיפא.** והכי משמע מתני' אם ממקום שאין עושין למקום שעושין עוקרין עליו חומרי מקום שילא משם ולא ליעבד דהא דקי"ל בעלמא אל ישנה אדם ממנהג העיר אינו אלא מפני המחלוקת וכאן אין מחלוקת(ח): **דמאי אפרס.** הרואה אומו בטל יאמר זה אומר שהמלאכה אסורה וחלוק על כולנו, לא יאמר הכי אלא יאמר מלאכה אין לו שהרי כמה בטלנין יש בשוק כל יומיה הכנה:

בייאוב

למקום שאין עושין: **רבא אמר לעולם אסיפא.** והכי משמע מתני' אם ממקום שאין עושין למקום שעושין עוקרין עליו חומרי מקום שילא משם ולא ליעבד דהא דקי"ל בעלמא אל ישנה אדם ממנהג העיר אינו אלא מפני המחלוקת וכאן אין מחלוקת(ח): **דמאי אפרס.** הרואה אומו בטל יאמר זה אומר שהמלאכה אסורה וחלוק על כולנו, לא יאמר הכי אלא יאמר מלאכה אין לו שהרי כמה בטלנין יש בשוק כל יומיה הכנה:

בייאוב

מסורת השש"ס

שביעית פ"ט מ"א ותוס' מתרץ [וע"מס שביעית תוס' ד"ה כל הספיחים כו' על המיה זו ופ"ע תוס' ר"ה יד: ד"ה ולשביעי' ותוס' נמרוח כנ: ד"ה פיחים]

הגהות הב"ח

(ח) רש"י ד"ה רבא דמאי הד"א: (ג) תוס' ד"ה כל הספיחים כו' עיקר הלוף והשומה: (ג) בא"ד בפ"ק דמנחות פיחי ממנחת העומר מה למנחת העומר שכן מתיר חדש בשביעי' שביעי' נמי שכן מתרת ספיחים כר"ע דאמר ומ' של שביעית עדיין הוא קודם ביעור שאו מתמלה כו': (ד) בא"ד אליבא דמ"ע כל רבנן נמי לא וכו' אחר ביעור דבשורת בהנים קאמר אמילתא וכו' אמרת לנו בערוכו ומה אנו אוכלין: (ה) בא"ד חוזיים עולים ויורדים בו בסולם: (ו) בא"ד הקשה רבינו נסים. ר"כ פי' רש"ק דקדוקין ד' כ' ד"ה אתרוג: (ז) בא"ד דאכל כרבנ"י (ולא משמע הכי) תא"מ ור"כ כ"ל דבגמ"ס הוא מגלין תוס': [וע"ע תוס' סוכה מג. ד"ה לא ידעינן]

מסורת הש"ס

יב א מי"י פ"ע מסל' שמיטה הלכה ב: יג ב מי"י פ"ח מהלכות י"ט הלכה כ: סמג לאוין עט מהש"ע מ"ח מי' מסמ' פקיעי ד:

תא נושאו ספיחי כרוב בשביעית

רבינו חננאל

יונתן בן אלעזר ראיתי ר' שמעון בן יוחי בן לקוניא שנמל ספיחי כרוב ואכל ונמל ונתן לי אמר אני שראיתי את ר' שמעון בן יוחאי שאכל ספיחי כרוב בשביעית כדי ראיה לסמוך עליו בפניו ושלא בפניו אתה בפני אכול שלא בפני אל תאכל ס"ל פליגי דידיה אודידיה: מאי ר' שמעון דתנן בתרומות פ"ש ר' שמעון אומר כל הספיחי' אסורין חוץ מספיחי כרוב שאין ביוצאה בהן בירקות השדה וחכמים אומרים כל הספיחים אסורין ר' שמעון וחכמים אית לה דאי דר' עקיבא דתניא הן לא נזרע ולא נאסוף את תבואתנו אמר ר' עקיבא מאחר שאין זורעין מהיכן אוספין מכאן לספיחים שאסורין פי' הן לא נזרע ואי שאינו זורע ראוי שאינו אוסף אלא אפי' הספיחים שצמחו לא נאסוף אותם מכאן לספיחים שאסורין לאוספן בשביעית וכולי עלמא ספיחים אסורין ובספיחי כרוב פליגי רבנן סברי גזרינן ספיחי כרוב אמו שאר ספיחים חשיבי דאם נתיר ספיחי כרוב שמא יתירו הן שאר ספיחים ואמרו מאי שנא ספיחי כרוב משאר כל הספיחים הרא הוא ור' שמעון סבר לא גזרינן דהא אין כיוצא בהן בירקות השדה דנימא אתי לאחלופי בזה ובזה אלכך לא גזרינן וסצינו בבשנה ר' שמעון אומר כל הספיחין אסורין חוץ מספיחי כרוב שאין כיוצא בהן בירקות שדה מכלל שספיחי כרוב מותרין ותרסי' בגמרא ר' חמא בר עקבא בשם ר' יוסי בר חנינא אומר מפני שרדכן לגדל אסהות יהו אסורין. אמר ר' שמואל כל ירק אתה יכול לעמוד בין חדש בין ישן ברם הכא שלא ילך ויביא מן האיסור ויאמר מן האסהות הבאתי לכאורה ר' שמעון אומר כל הספיחי' מותרין משמע. הנו נרסינן ר' שמעון בן יוחאי הוה עבר בשמנוניתא הנא הוי מלקט שביעית אמר ליה אסור אמר ליה ספיחין אינון ולית אנת דשרי אמר ליה ולית חברי חלוקין עלי וקרא עליו ושרץ בדר ישכנו נחש ואע"ג דאיכא לשנויי כי ספיחי כרוב הוי מיהו כי מעיינת ביה בקצירת ספיחים חלקו בהדיא ספיחי שביעית אין תולשין אותן ביד אבל הורש בדרכו ובהמה רועה בדרכה מר סבר נזרינן ומר סבר לא נזרינן: **מתני' ההולך ממקום שעושין למקום שאין עושין** ר' אקשיון אוהא דתנן נתנין עליו חומרי מקום שיצא לשם ובאותו מקום אין עושין ותשני אביי הא דתנן אל ישנה אריסא למקום שעושין אל ישנה ממנהג המקום שבא בו אלא ישב ולא יעשה. רבא אמר לעולם אסיפא ההולך ממקום שאין עושין למקום שעושין נותנין עליו חומרי מקום שיצא משם וישב ולא יעשה ואם תאמר אל ישנה מפני המחלוקת שיבאו לומר כי הוא שישב בטל סבור הוא כי המלאכה אסורה הללו שעושין עוברין ואתו לאינצויי הבי רוצה לומר אין בזה מחלוקת כי יש לומר הרואה אותו ישב ובטל אומר אין לו מלאכה לעשות ולאו משום שאסר שהמלאכה אסורה הלא תראה כמה בני אדם ישבין ובטלין מאנשי המקום בעצמו אומר פרק חזי כמה בטלני איכא בשוקא ולאו משום דמלאכה אסורה מבירא להו דקאמרי דבטל: **אמר** ליה רב ספרא לר' אבא כגון אנא דידענא בקביעא דירחא ובני מקומי עושין שני ימים כי בעינא למיסק לארץ ישראל דלא עבדי אלא יום אחד

נושאו

ו) ההולך ממקום שמתחילים

ב) ההולך למקום שמתחילים

מבנה אדר"נ פ"א

גליון הש"ס גמ' כגון אנן דידענן בקביעא דירחא. עי' מהרש"א ולענ"ד י"ל דהא במקום דמגיעים ג"כ שלוחי תפרי וכלן כיון למקום דמגיעים שם שלוחי ניסן ולא שלוחי תפרי ושם עריכים לעשות ב' ימים כדאי' בר"ה: תוס' ד"ה כל הספיחים. לכך נראה לר"ת דבשביעית קודם ביעור. עיין תענית י"ט ע"ב תד"ה רבה"ג: